

Jeugd op het ijs in Laren, ouders aan een wijntje of iets anders.

ARCHIEFFOTO STUDIO KASTERMANS

Reservaten

Binnen een jaar drie boeken over drie 'reservaten': Bloemendaal, het Gooi en Wassenaar. Rijkdom trekt de aandacht. Maar waar de 'happy few' met de moddervette spaarvarkens zichzelf nogal bijzonder vinden, blijkt dat toch niet in alle opzichten waar. Reservaatbewoners lijden op hun geheel eigen manier behoorlijk aan kuddegedrag.

Leven in schone schijn

Antropologie van Gooi, Bloemendaal en Wassenaar * Drie boeken, dezelfde werkelijkheid

Ronald Frisart
r.frisart@hdcmedia.nl

Reservaat * De auteurs van drie fictieve – maar ten dele toch realistische - boeken over rijke enclaves: zouden we ze in zekere zin antropologen mogen noemen? Tatjana van Zanten, Liselotte Stavorinus en Martje van der Brug zetten in hun vertellingen duidelijk verschillende accenten en hebben uiteenlopende sterke punten. Maar daarnaast geven ze alle drie een fraai inkijkje in de klatergouden wereld van de rijken des lands.

Soms kan een normaal mens er razend over worden, want die poenscheppers denken aan hun geld voorrechten te kunnen ontlenen. Ook voor hun kinderen, zelfs als die niet al te snugger zijn. Aan de andere kant dringt de conclusie zich op dat veel (maar niet alle) rijken nogal sneu zijn. Altijd maar de uiterlijke schijn moeten ophouden – het zal je zelf gekozen lot maar wezen.

Voor een indruk van het leven in de enclaves hebben we uit de drie boeken brokjes citaat geplukt en die thematisch - dus niet per boek - bij elkaar gezet. Daardoor ontstaat een bijzondere werkelijkheid: de realiteit der reservaten. Lees, lach en huiver.

(Bloemendaal) „Een vrouw met een Chanel-zonnebril in haar spierwitte gladgestreken haar komt op stilettohakken aanlopen. Haar gewelfde lippen wijken ver uiteen. Ze spreidt haar armen, bevriest even in die houding en roept luid, zo luid dat ik er echt van schrik: 'Heeee, halloootjes!', en kust Babs daarna uitbundig. (. . .)
Er zijn op het terras nog meer vrouwen die hun armen wijd spreiden en Heeee, halloootjes! roepen."

*

(Wassenaar) „'Hey, hallootjes! Hi meid! Kun je al een beetje wennen hier?'"

*

(Bloemendaal) „'Ik vond het trouwens wel onsympathiek van haar dat ze ons niet even heeft verteld dat het huis de verkoop in ging,' merkt ze dan op.
Ik vermoed dat ze mijn voorgangster bedoelt (. . .).
'Hadden jullie ook interesse dan?' vraag ik verbaasd.
'We hadden de tuin door willen trekken, voor een zwembad. En het huisje als gastenverblijf willen opknappen, of leuk voor de jongens als ze een paar jaar ouder zijn.' Het duurt een paar tellen voordat ik besef dat ze met 'huisje' ons huis bedoelt. 'Rudolf had grootse plannen. Maar we zaten in Nice toen we hoorden dat het te koop stond.'"

*

(Gooi) „Dit dorp was bijzonder. 'Het Reservaat' werd deze omgeving ook wel spottend genoemd, maar het was ook echt een aparte wereld, met eigen regels en gewoonten."

*

(Bloemendaal) „'Zodra ik de kriebels krijg, ben ik weg . . . Eigenlijk woon je hier in een suburb van Amsterdam.'
'Het is maar twintig minuten met de trein,' zeg ik.
'Trein?' Ze kijkt me aan of ik een woord uit een vreemde, haar onbekende taal heb gebruikt.
'Ja,' vervolg ik, 'dat is een van de redenen dat we hier zijn komen wonen, vanwege het stationnetje. In twintig minuten sta je op Amsterdam Centraal.'
'Grappig,' zegt ze met een glimlach.
Fiets is ook zo'n woord dat haar doet glimlachen (. . .)."

> 'Aparte wereld met eigen regels en gewoonten'

*

(Gooi) „Ik dacht aan de opmerking van Gwen die, toen we hier net woonden, aan mij had gevraagd of ik het nummer van haar hondenuitlaatservice wilde. Haar twee kleine witte hondjes werden iedere ochtend opgehaald door een busje vol blaffende vrienden en vervolgens na twee uur weer keurig thuisgebracht met schone pootjes en een hondenkoekje toe. Toen ik had gezegd dat ik het juist fijn vond om zelf met Jimmy te wandelen had ze me bijna verbijsterd aangekeken. 'En als het nou regent?'"

*

(Gooi) „IJs op de Brink. Je zou denken dat dit een goede gelegenheid was om mensen te leren kennen, maar dat viel nogal tegen aangezien de groepjes moeders het erg druk hadden met elkaar. Ik observeerde ze van een afstandje. Ze zaten samen op het terras, modieus warm aangekleed, alsof ze in een luxe wintersportoord waren. Strakke getailleerde bontjasjes, luxe lammycoats en hooggehakte bontlaarzen hielden hen warm, in combinatie met glühwein. Sommigen zaten er de hele middag en bleven er 's avonds ook nog eten. Anderen brachten en haalden hun kinderen alleen even op; hun grote auto's blokkeerden de straten rondom de ijsbaan volledig, maar dat leek ze niet te deren. Ze maakten rustig even een praatje door het geopende autoraampje, het ongeduldige getoeter van wachtende auto's achter ze totaal negerend."

*

(Bloemendaal) „'Je hebt de directeur nu zelf gesproken. Denk je dat die opgewassen is tegen het soort ouders dat hier kinderen op school heeft? Dat zijn topadvocaten, ondernemers, CEO's van multinationals; dat zijn mensen die geen 'nee' accepteren. Die maken gehakt van haar. Ze laat de kinderen die pesten met rust. Omdat dat makkelijker is dan de discussie met hen aangaan, want dan krijgt ze de ouders van de pesters op bezoek.'"

*

(Wassenaar) „'Maar we hebben ook vijftig niet al te snuggere zesdeklassers met natuurkunde in hun pakket. Dat zootje moet door het examen worden gesleept. Het probleem is dat veel leerlingen exacte vakken kiezen terwijl ze er onvoldoende aanleg voor hebben. Onder druk van de ouders hè (. . .). Op deze school zitten veel leerlingen boven hun macht op het vwo. De ouders zijn te rijk om het toe te geven. En dat mogen wij als docenten oplossen.'"

*

(Wassenaar) „'Je moet het zo zien,' zei Wally. 'Op het Waterland zitten niet veel hoogbegaafde kinderen, maar wel heel veel ouders van hoogbegaafde kinderen.'"

*

(Gooi) „De directeur weidde nog wat uit over het hoge niveau van het onderwijs en het exclusieve karakter van de privéschool. De leerlingen waren bijna allemaal kinderen van advocaten, medisch specialisten, geslaagde zakenmensen en bekende Nederlanders. 'Mensen uit de showbusiness', fluisterde hij samenzweerderig alsof hij ons een goedbewaard geheim toevertrouwde. Hij keek een beetje zuur. 'Dat is in deze omgeving onvermijdelijk, maar het zijn toch beslist hele sympathieke mensen, als je ze beter leert kennen.'"

*

(Wassenaar) „Van Duin verrees uit zijn stoel, zette twee handen op tafel en boog zich naar Willem Geldens (de rector, RF). 'Hier ga jij spijt van krijgen. Ik geef je vierentwintig uur om van gedachten te veranderen. Daarna geef ik de zaak uit handen aan mijn advocaat. En dan zul je betreuren dat je ooit het onderwijs bent ingegaan!'"

*

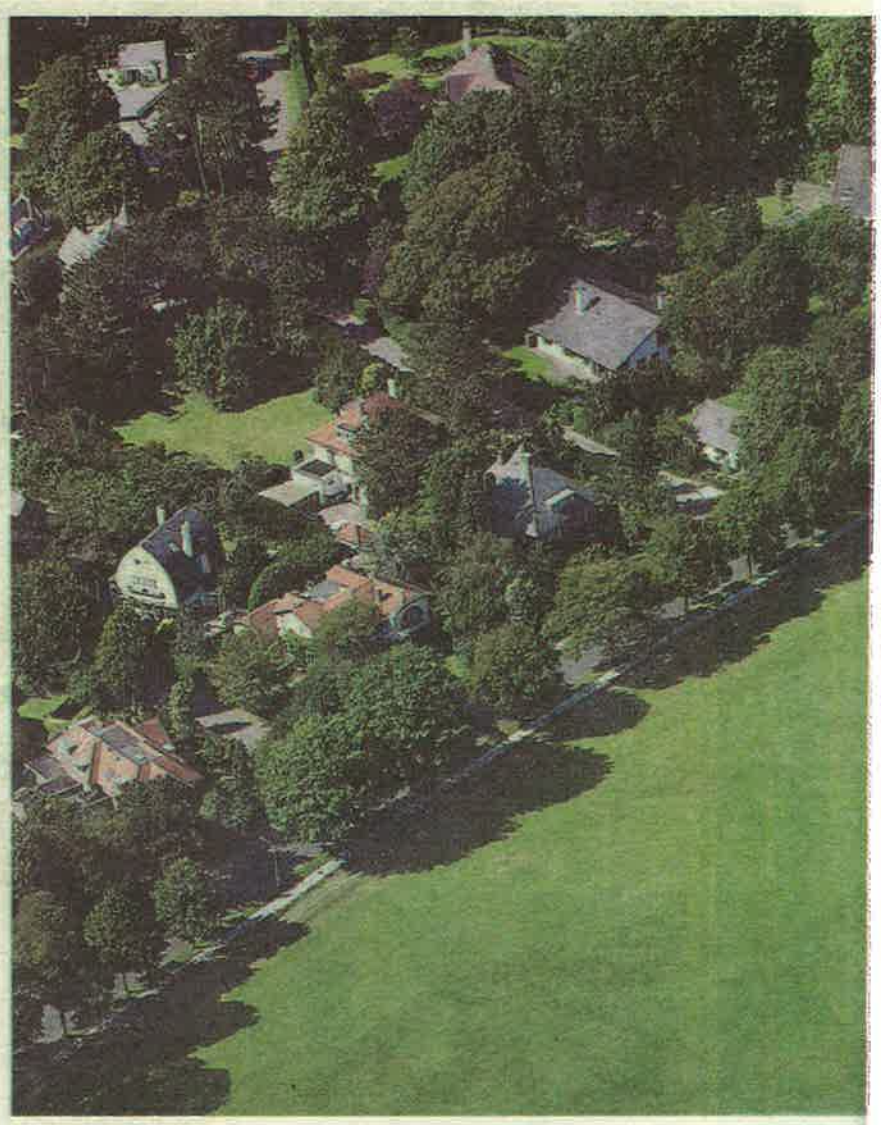
(Wassenaar) „'De kwestie ligt gevoelig,' zei Clara. 'Moeder Van Huisduijnen heeft hoge verwachtingen van haar kinderen. En uitgesproken opinies.' 'Ze zegt dat Antonia slechte cijfers haalt omdat ik het niet goed uitleg.' Jenneke rechtte haar rug. 'Klinkt bekend,' zei Berndt. 'Als ze niet kunnen zwemmen, ligt het aan het water.'"

→ **Volgende pagina: Business class vliegen geen pretje**

Mannen op leren bootschoenen, zónder sokken

Reservaten

Business class vliegen geen pretje

Vervolg van vorige pagina

(Bloemendaal) „Ik had nog voorgesteld om samen met de fiets te gaan, maar daarop had ze slechts hooghartig geglimlacht. Op de parkeerplaats van het café-restaurant valt dan ook geen fiets te bekennen, wel staan er opmerkelijk veel sportauto's zoals die van Babs: Porsches, open Mini's en Range Rovers."

*

(Bloemendaal) „'Wen er maar aan. Zonder een Range Rover of een Porsche tel je niet mee,' lacht Monique. 'Ja, en dan moet je ook nog een PT hebben, anders is het nog niets.'
'PT?' Het klinkt als peetee op zijn Engels.
'Personal trainer. En liefst ook een voor de hond. Eigenlijk tel je pas echt mee als je goed bent voor 20 miljoen of meer.' Ze lacht. Ted en ik tellen dus ook niet mee. Jouw buren wel: die staan in de Quote 500.'"

*

(Gooi) „Iedereen bewoog zich voort in SUV's in dezelfde donkere tinten, de ramen het liefst wat verduisterd om de anonimiteit van de eigenaar te verzekeren."

*

(Bloemendaal) „Matthias, de hoogbegaafde klasgenoot, zegt zomaar ineens: 'Wij hebben zeven auto's. Vijf hier, één in Oostenrijk en één op Ibiza.' Geen van de andere kinderen reageert; ze kletsen gewoon door.
Hij probeert het nog een keer: 'Wij hebben zeven auto's.'
Er volgt een stilte.
Dan neemt Lisa het woord. Ze is een klein, sportief meisje dat uit een gezin komt waar ze zéker geen zeven auto's hebben, waar ze iedere dag, ook als het regent, met de fiets naar school komen.
'En hoeveel cavia's?' vraagt Lisa kalm.
'Cavia's?' Er klinkt onzekerheid door in Matthias' stem.
'Ja, cavia's?'
Alle ogen zijn nu op de jongen gericht. 'Geen één,' zegt hij zacht.

*

(Wassenaar) „'We hebben last van jetlag, mevrouw,' klaagde er een. 'Vijf uur tijdverschil met Sint Maarten. Voor mij is het midden in de nacht.'
'Ik ben ook moe,' zei de volgende. 'We hebben op de terugweg ziek lang in de file gestaan. Heel Nederland was op de wintersport, waar doen die mensen het allemaal van?'"

*

(Bloemendaal) „Op de terugweg naar school zegt een meisje tegen mij: 'Wist je dat de opa van Maurice een miljoen euro op zijn rekening heeft gestort?' (. . .)
'Het is echt waar. En hij gaat later ook niet in arbeid werken, maar in kapitaal.' Ze draait zich nu om en zegt: 'Hè, Maurice, in kapitaal toch?'
Maurice knikt kordaat."

*

(Wassenaar) „'Veel kinderen krijgen een startkapitaaltje van hun ouders. Om met geld te leren omgaan. Wat ze bij de pizzeria verdienen is voor de biertjes. Over dat beleggen zijn ze heel serieus.'"

*

(Bloemendaal)„"Wat verschrikkelijk, hè, als ze hun spijkerbroeken zo dragen?' merkt Mariska op. 'Ik vind dat zó afschuwelijk. Bij mij thuis is er ook eentje die dat wil. Maar ik heb tegen hem gezegd: 'Als jij er zo bij loopt, kun je dat autootje voor je verjaardag wel vergeten'.'"

*

(Wassenaar) „Ze noteerde de namen van de leerlingen op een plattegrondje: Robert, Daniël, Roderick, Tobias, Eduard, Pieter, Scato, Louise, Florentine, Victorine, Eva, Julia, Quirine en nog meer moois. Niemand heette hier Hennie of Jenneke. De kinderen spraken minder geaffecteerd dan Elisabeth en Waldemar, maar wel uiterst zorgvuldig. Geen van hen kon de letter 'r' uitspreken. Ze zeiden natuujrkunde."

*

(Gooi) „'Lijkt het je leuk om in mijn culturele clubje te komen? We gaan naar exposities en voorstellingen en verder is het een goed excuus om veel te lunchen.'"

*

(Bloemendaal) „Alleen bij de boekenkast blijft ze heel even met iets wat op interesse lijkt staan en laat haar blik langs de glanzende ruggen gaan. 'Dat zijn heel wat uren lezen', concludeert ze."

*

(Gooi) „Sinds ik Gwen had horen zeggen dat ze Mies van der Rohe zo bewonderde omdat het als vrouw in die tijd toch erg moeilijk moet zijn geweest om naam te maken als architect en meubelontwerper, wist ik wat het niveau van het onderdeel cultuur van de club was."

*

(Bloemendaal) „Het verjaardagsfeest vindt plaats in de uitgestrekte tuin, met een cocktailbar, een champagnebar, hoge tafels met linnen tafellakens, bedienend personeel in wit uniform, en een volle flûte zodra je de oprijlaan bereikt. (. . .) Als we binnenkomen speelt er een violist, die volgens zeggen door Rudolf zelf in het Negresco in Nice is gescout en gecontracteerd. (. . .) Hij staat in de buurt van het buffet, dat zich over een metertje of tien uitstrekt met lekkernijen als oesters en gevuld parelhoen, en als sluitstuk een lam aan het spit. Verderop is en podium met lichtinstallaties opgebouwd, voor de buikdanseres en de band die na de violist op het programma staan. Daarna volgt als apotheose de dj, die heel bekend schijnt te zijn. Dat moet wel, want hij is speciaal uit Ibiza ingevlogen. Het is een stralende, warme namiddag en de mannen hebben hun weekendribbroeken voor de verandering eens thuisgelaten. Ze dragen nu steenrode of knaloranje broeken, sommigen linnen kostuums, maar wat de schoenen betreft zijn ze eensgezind: leren bootschoenen. Zonder sokken, dat spreek voor zich.
De vrouwen zijn een verhaal apart. Dat heeft in de eerste plaats te maken met het feit dat ze allemaal altijd bij de hairstylist of de schoonheidsspecialiste zitten. En als ze dat niet doen, liggen ze wel op de massagetafel en de zonnebank van Parkduin (. . .)."

*

(Gooi) „'Er komen straks wat optredens, onder andere van onze vriend Jack, die op dit moment uiterst succesvol is in een van mijn producties in New York. Daddy Shaquille, vooral bekend bij de jeugd, gaat een kerstlied rappen. Heel interessant, ook voor ons bejaarden. Ook Chiara Carrera zal zingen. Zij is een van de bekendste operazangeressen van dit moment en maakt wereldwijd furore.'
(. . .)
'Wij hebben onze goede vriend en chef Ken Tang over laten komen uit Thailand. Zijn restaurant in Chiang Mai is een van onze favorieten (. . .).'
(. . .)
Amanda stelde me die avond aan zoveel mensen voor dat ik er moeite mee had om alle namen te onthouden. Een kunstschilder, een filmregisseur, twee bekende professionele voetballers, een aantal televisiesterren; ik hield het niet meer bij.

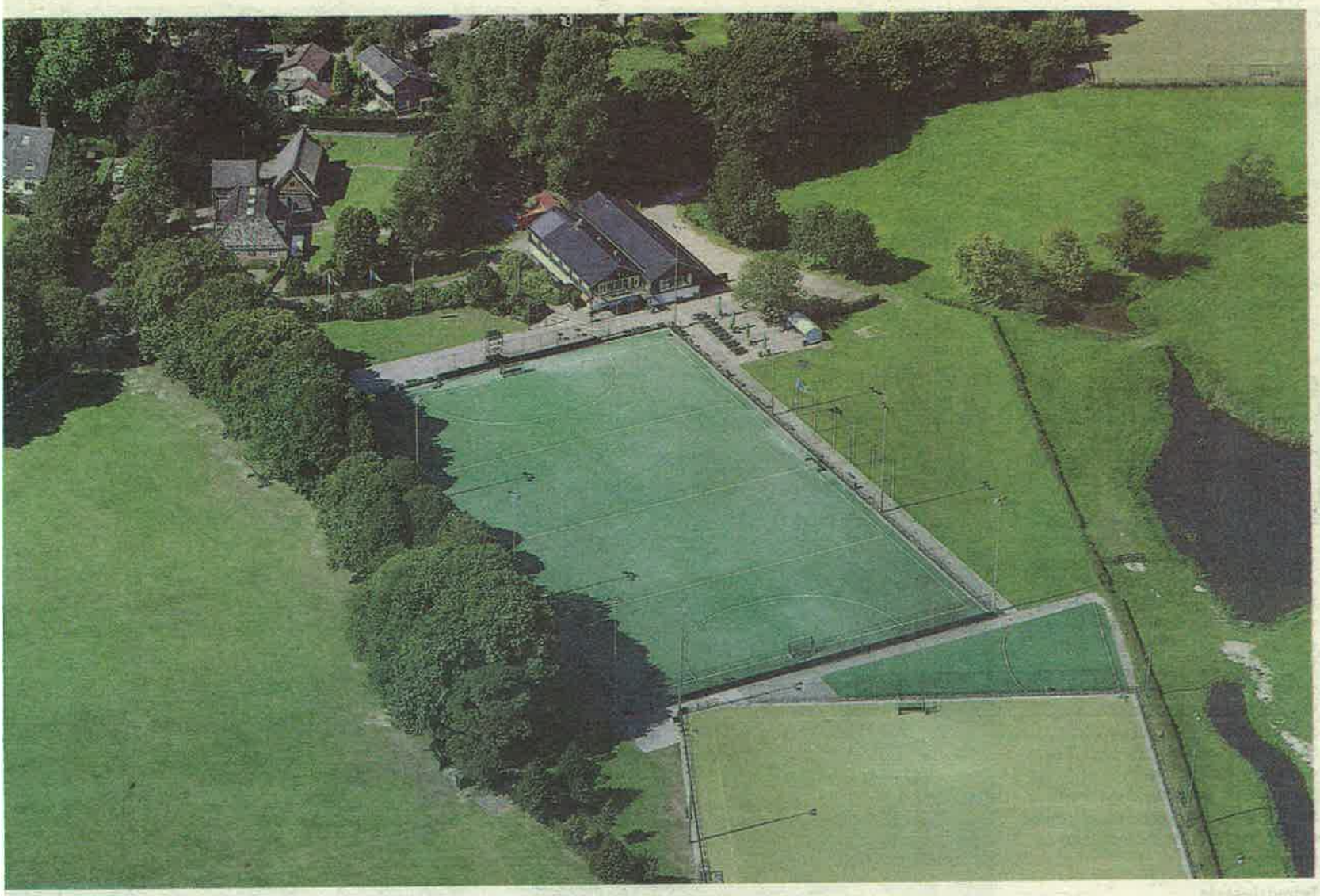
*

(Gooi) „De bewoonsters van Het Reservaat hadden bijna allemaal hetzelfde kapsel: iedereen had halflang, in lagen geknipt, goed verzorgd haar, subtiel gekleurd in verschillende tinten blond. Slechts

De buurtjes in Wassenaar.

Liefhebbers kunnen drie keer smullen

Met 'Supergelukkig' (Thomas Rap, Amsterdam november 2012) trok Tatjana van Zanten de aandacht. Haar echte thema was pesten op school, maar lezend Nederland smulde vooral van haar beschrijving van gewoonten en gebruiken in steenrijk Bloemendaal. Wie er geen genoeg van kon krijgen werd kort na de zomervakantie op zijn wenken bediend door Liselotte Stavorinus. In 'Het reservaat' (De Crime Compagnie, Laren september 2013) vertelt zij een steeds spannender wordend verhaal tegen de achtergrond van zeer welvarend Laren en Blaricum. Een maand later vergastte Martje van der Brug de liefhebbers op 'Havo is geen optie' (Artemis & Co, Amsterdam oktober 2013). Haar verhaal gaat over een middelbare school en kent naast een amoureuze geschiedenis ook een spannende intrige. Het speelt zich af in het poenige deel van Wassenaar.

Bloemendaal, met uiteraard de beroemde hockeyclub.

ARCHIEFFOTO UNITED PHOTOS/PAUL VREEKER

Reservaten

af en toe zag ik een gewaagde brunette. De dames droegen vaak een grote donkere zonnebril, ook als er geen zon te bekennen was. Hun kleding was luxueus en modieus en bedrieglijk nonchalant. Het was bijna onmogelijk om contact met iemand te maken omdat ze allemaal gehaast waren of naar het schermpje van een iPhone of Blackberry keken."

*

(Bloemendaal) „'Ze heeft ook wel pech, hè? Die Duco met zijn zijden sjaaltjes die de Onassis uithangt en dan gewoon helemaal geen rooie cent meer blijkt te bezitten. Wat een rotstreek! Als je wist hoe ze op een houtje moet bijten! Heb je haar gezicht gezien? Die heeft heel lang niet bij Chantal in de stoel gelegen. Ze maakt haar gezicht gewoon met water een zeep schoon.'"

*

(Gooi) „'Over uiterlijk gesproken', ging Amanda verder, 'zou je het leuk vinden om een keer mee te gaan naar mijn kapper? Ik ga al jaren naar hem toe, hij is geweldig en misschien wil je weleens wat anders met je haar?'
(. . .)
'Perfect, ik bel Hugo voor je, normaal zit hij al weken volgepland maar voor mij maakt hij wel een uitzondering.' Ze pakte haar mobiel en ik hoorde haar zeggen: 'Hugo, lieverd, met mij. Ik weet dat je het ontzettend druk hebt maar ik heb hier een noodgeval.'
(. . .)
Na twee uur zag ik een andere versie van mezelf, met gemêleerd, blond, in lagen geknipt haar met een perfecte coupe. (. . .) Dat ik nu verdacht veel leek op alle vrouwen die ik in het begin zo laatdunkend als klonen had betiteld kon me op dat moment niets schelen."

*

(Bloemendaal) „Mariska heeft een onbeweeglijk, rimpelloos voorhoofd en dezelfde kleur haar als Babs: donker met een zweem van koper erin. En ze heeft ook dezelfde volle lippen gestift in dezelfde kleur, en hun wenkbrauwen lijken ook identiek."

*

(Gooi) „Voor ik het wist zat ook ik met een groepje op de ijsbaan koffie te drinken. Moeiteloos gingen we over op de witte wijn. Ik luisterde met verbazing naar alle verhalen over dames die passeerden. Er werd hartelijk gezwaaid en in de lucht gekust, maar iedereen werd onmiddellijk besproken (. . .) zodra ze uit het zicht waren. Roddelen vonden ze het niet, bespreken noemden ze het. (. . .)
Bij iedereen hoorde wel een verhaal, merkte ik. Echtgenoten die er een minnares op nahielden, nachtelijke ruzies die door de buren letterlijk konden worden gevolgd, faillissementen die werden ontkend, niemand was veilig voor het snijdende commentaar van de dames. De kritiek richtte zich ook regelmatig op het uiterlijk van voorbijkomende nietsvermoedende vriendinnen en kennissen. 'Wat heeft zij nu gedaan? Ze lijkt wel een goudvis, die lippen zijn veel te veel vergroot. Het ziet er toch niet uit? En zij dan, die borsten, dat is toch niet meer natuurlijk? (. . .) En kijk: zij moet echt ophouden met botox, ze heeft inmiddels geen enkele uitdrukking meer op haar gezicht. Als ze die al ooit had.'"

*

(Gooi) „Toen ik Amanda vroeg of het haar niet ergerde dat iedereen kritisch en zelfs denigrerend over elkaar sprak, lachte ze en zei dat de mensen liever hadden dat er over ze gekletst werd dan dat er helemaal niets over ze gezegd werd, 'Als je hier in deze omgeving een beetje wil meetellen moet je zorgen dat je gezien wordt, het moet lijken of je een heel interessant leven leidt."

*

(Bloemendaal) „Het gesprek gaat vervolgens over reizen, wat tot een bijna euforische stemming leidt. De een was in Zuid-Afrika, de ander in Zwitserland. Weer een ander gaat binnenkort naar Dubai.
'Zit je in het Burj Al Arab?'
'Nee, dat zat vol. We zitten in het Park Hyatt, dat schijnt ook subliem te zijn.'
'Hè, wat een pech nou voor je. In Dubai moet je in het Burj Al Arab zitten.'
(. . .)
'De KLM is ook niet meer wat het was,' oordeelt de vrouw met het lange gezicht. 'Cathay heeft tenminste nog een first class. Dan zit je weer tegenover elkaar. Kijk, dan blijft het reizen voor mij leuk. De KLM zou dat ook weer moeten invoeren. Ze moeten dat imago weer sexy maken. Die business van de KLM stelt toch helemaal niks voor? Weet je, ik ga tegenwoordig niet meer voor mijn plezier naar New York.'"

*

(Bloemendaal) „De dames zijn in een jolige stemming. Ze hebben zich indrukwekkend uitgedost voor het 'vrouwendiner', een jaarlijks terugkerend feest, georganiseerd door de moeders van de school. Uitnodiging vereist. (. . .) Sommige moeders worden nooit uitgenodigd; een paar van hen denken al aan verhuizen."

*

(Gooi) „'En werken jullie?' vroeg ik aan niemand in het bijzonder terwijl ik om me heen keek.
'Ja, ik werk heel hard . . . aan mijn huwelijk', zei Emily droog en iedereen lachte. Ze protesteerde.
'Lach maar, met een tweeling van anderhalf is het leven echt niet makkelijk!' Gwen vertelde dat ze jurist was geweest, maar was gestopt met werken toen ze kinderen kreeg. Ze leefde nu na de scheiding van een zeer ruime alimentatie. Robine werkte als sales manager bij een groot reclamebureau, maar was eveneens gestopt toen ze kinderen kreeg. Barbara runde The Cup Cake Company en Emily had economie gestudeerd maar had haar studie nooit afgemaakt omdat ze Lars naar Zweden was gevolgd. Ze benadrukten allemaal verdedigend dat ze thuis gewoon heel hard nodig waren."

*

(Wassenaar) „'Hoe nieuwer het geld, hoe hoger de hekken,' zei Elisabeth. Ze wees naar een lief rietgedekt huisje met een krakkemikkig hekje van kippengaas. 'Daar woont mijn tante Agaath. Nette mensen metselen geen hoge poorten voor hun huis. Dat doen alleen parvenu's.'"

*

(Gooi) „De huizen in Het Reservaat waren groot, voor zover je ze tenminste kon zien vanaf de weg. De meeste waren verborgen achter hoge hekken en omringd door bosrijke of juist strak aangelegde tuinen. Er stonden vaak meerdere auto's op de oprit: een grote Jeep of Range Rover, een sportauto en een kleine luxe stadsauto. (. . .) Ernaast de bakfiets voor de au pair, compleet met een felgekleurd regendakje om de kleuters toch droog te kunnen vervoeren."

*

(Wassenaar) „'Ik zeg altijd maar: liever nouveau riche dan helemaal niet riche. Gezellie!'"

Kinderen kunnen de 'r' niet gewoon uitspreken

ARCHIEFFOTO ANP/ROBIN VAN LONKHUISEN